

VLAAMSE RAAD

ZITTING 1989-1990

8 MAART 1990

VOORSTEL VAN DECREET

— van mevrouw M.-P. Kestelijn-Sierens c.s. —

houdende maatregelen ter voorkoming en bestrijding van zwerfvuil

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

De eensgezindheid over de noodzaak van een doorgedreven natuur- en milieubeleid is nog nooit zo groot geweest. Hoe ambitieus beleidsplannen ook zijn, zij veronderstellen steeds de medewerking van alle betrokkenen. Niet alleen de overheid, het bedrijfsleven, de landbouw, maar ook de gebruikers moeten hun verantwoordelijkheid nemen.

Door de toename van voorverpakte goederen, de opkomst van nieuwe verpakkingen voor dranken en voedingswaren en de ontzaglijke toename van de plastiektoepassingen, zijn de mogelijkheden tot vervuiling van ons milieu sterk gestegen. Deze diverse vormen van klein afval worden op de meest mogelijke en onmogelijke plaatsen achtergelaten en geven zo aanleiding tot het ontstaan van zwerfvuil.

Dergelijke praktijken zijn niet enkel nefast voor het uitzicht en de esthetiek van onze straten, woongebieden en landschappen, maar ze stellen bovendien het milieu onder druk, gezien het resistent karakter van vele materialen die als zwerfvuil worden aangetroffen. Ook het achterlaten van afbreekbare afvalstoffen zoals bijvoorbeeld etensresten of sigarettepeuken, kan niet langer worden toegestaan.

In tijden dat de gewestelijke, provinciale en plaatselijke overheden miljarden moeten investeren in de selectieve op-haling, het recycleren, de aanleg van containerparken en

verwerkingseenheden van afvalstoffen, is het niet logisch dat de burger er milieu-onvriendelijke gewoontes blijft op nahouden.

Te veel nog worden de natuur en het leefmilieu als een collectieve vuilnisemmer behandeld. Daarom wordt het veroorzaken van zwerfvuil met dit voorstel op het grondgebied van het Vlaamse Gewest voortaan strafbaar gesteld. Met dit voorstel van decreet kan Vlaanderen aansluiting vinden bij landen of staten die ter zake op een lange ervaring kunnen bogen. In Groot-Brittannië werd reeds in 1958 de Litter Act van kracht waarbij het veroorzaken van „litter" of zwerfvuil wordt bestraft met een boete (litter fine).

De Franse „Code Pénal" legt een boete op voor „ceux qui auront déposé, abandonné ou jeté des ordures, déchets, matériaux et généralement tous objets, de quelque nature qu'il soient, en un lieu public ou privé dont ils ne sont ni propriétaires, ni usufruitiers, ni locataires, sans y être autorisés par une personne ayant l'un de ces titres. ..." (décret n° 73-134 du 13 février 1973). Ook in de Verenigde Staten van Amerika en Canada hebben verscheidene staten een „anti-littering law" ingevoerd. Michigan deed dit bijvoorbeeld in 1967.

In sommige van de ons omringende landen, waaronder de Bondsrepubliek Duitsland en het Verenigd Koninkrijk zijn ondernemingen en particulieren wettelijk verplicht hun eigendommen en aangrenzende voetpaden proper te houden, ook al zijn ze zelf niet verantwoordelijk voor het veroorzaken van het zwerfvuil. Ook dit idee is verwerkt in ons voorstel van decreet.

Om de doeltreffendheid van dit voorstel van decreet te verhogen wordt tegelijkertijd een voorstel van wet ingediend, dat de onmiddellijke inning van boetes voor kleine milieudelicten, zoals het achterlaten van zwerfvuil, mogelijk moet maken. Gezien dit een bevoegdheid is voor de nationale wetgever, gebeurt dit onder de vorm van een Wetsvoorstel.

Het voorliggend voorstel van decreet, en het wetsvoorstel tot onmiddellijke inning van boetes voor kleine milieudelicten, zijn dus met elkaar verbonden.

Commentaar bij de artikelen

Artikel 1

Ingevolge de bepaling van artikel 6, § 1, II, 2° van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, zoals gewijzigd bij de wet van 8 augustus 1988, behoort de reglementering van afvalstoffen tot de bevoegdheden van de Gewesten.

Artikel 2

Het artikel geeft een omschrijving van wat onder zwerfvuil wordt verstaan. Het betreft onder meer drankblikjes, lege dozen, allerhande drank- en voedselverpakkingen, sigarettepeuken, wegwerpartikelen, produkten voor persoonlijke hygiëne, eenmalig glas, plasticzakken, en consumptieresidu's die achtergelaten worden buiten de daartoe bestemde vuilnisbakken.

Daarmee wordt tevens het onderscheid gemaakt met het sluikestorten van sommige huishoudelijke afvalstoffen. Ieder-

een kent het voorbeeld van een oude fiets, een stuk matras en een versleten zetel, die als groot huisvuil op een verlaten spoorwegberm of in de natuur worden achtergelaten. Dit groot vuil kan men moeilijk als zwerfend beschouwen. Deze praktijken worden door het afvalstoffendecreet van 2 juli 1981 beteugeld. In de definitie gaat het dus werkelijk om zwerfvuil, een aparte categorie van afval ; om die reden wordt het begrip zwerfvuil gehanteerd, en niet zwerfafval, dat te veel naar het afvalstoffendecreet verwijst.

Artikel 6 omschrijft dit verder.

Uit de aard van de soorten zwerfvuil en soorten afvalstoffen zal het in de praktijk niet steeds even gemakkelijk zijn een nauwkeurig onderscheid te maken. In dit voorstel van decreet worden zoveel mogelijk criteria voor het begrip „zwerfvuil" aangegeven. De bedoeling is de reinheid en netheid van het openbaar en privaat goed te waarborgen.

Artikel 3

Het is verboden de als zwerfvuil omschreven afvalstoffen achter te laten of weg te gooien. Niet alleen het rechtstreeks veroorzaken van zwerfvuil is verboden, maar ook het op een onrechtstreekse manier bijdragen tot het ontstaan ervan.

Van de exploitanten van eet- en drankautomaten, friettentten, fast-foodketens en dergelijke wordt verwacht dat zij in de nodige installaties voorzien waarin consumptieresidu's kunnen worden gedeponeerd. Wie hierin nalatig blijft, maakt zich op onrechtstreekse manier schuldig aan het ontstaan van zwerfvuil.

Onder wateren of gronden van het openbaar of het privaat domein worden onder meer verstaan, zonder dat dit een beperkende opsomming is, elk wegje, elke weg, straat eender welk soort waterloop, beek, stroom, rivier, of hun oevers of stranden ; elk gebouw, park, recreatiedomein, speelplaats, bos, woon- of landbouweigendom.

Artikel 4

Niet iedereen die verantwoordelijk is voor het ontstaan van zwerfvuil zal kunnen worden gevat. Het is anderzijds een vaststelling dat vele burgers niet geneigd zijn spontaan het zwerfvuil dat voor hun eigendom wordt achtergelaten te verwijderen. In dit artikel wordt het principe ingeschreven dat iedereen voor eigen deur het achtergelaten zwerfvuil moet verwijderen.

Analoge reglementeringen bestaan er bijvoorbeeld voor het ruimen van sneeuw op de voetpaden.

Hij die de facto een onroerend goed bewoont, gebruikt of er het genot van heeft, is gevat door de bepalingen van artikel 4. Dat kan naargelang van het geval de eigenaar, de huurder, de concessionaris of de vruchtgebruiker van een onroerend goed zijn. Ook leegstaande gebouwen, onbeheerde gronden en niet-bebouwde kavels vallen eveneens onder de toepassing van artikel 4.

Vallen onder meer onder het begrip onroerend goed : woningen, winkels, kantoorruimtes, opslagruimtes, werkhuizen, garages en alle gronden.

Artikel 4 is geïnspireerd door de praktijk van sommige gemeenten die deze aangelegenheid bij politiereglement hebben geregeld.

Om meer eenheid engelijkheidte brengen leek een uniforme regeling voor het hele Gewest aangewezen.

Artikel 5

De buitenlandse praktijk heeft geleerd dat het veroorzaken van zwerfvuil het best bestraft wordt met een uniforme, algemeen herkenbare en voldoende hoge straf. Deze „milieuboete" moet het karakter krijgen van een boete bij een inbreuk op het verkeersreglement met een systeem van onmiddellijke inning.

Dit voorstel van decreet moet daarom worden samengelezen met het voorstel van wet betreffende de onmiddellijke inning en de consignatie van een som bij de vaststelling van sommige overtredingen en wanbedrijven in aangelegenheden bedoeld in artikel 6, § 1, II, 2° van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, zoals gewijzigd door de bijzondere wet van 8 augustus 1988", dat wij indienen bij de Kamer van Volksvertegenwoordigers.

Eigenaars of huurders die de in artikel 4 vermelde verplichting niet nakomen, vallen eveneens onder toepassing van artikel 5.

Het formuleren van een specifieke sanctie op het veroorzaken van zwerfvuil is ingegeven door de vaststelling dat het sanctieapparaat van het afvalstoffendecreet van 2 juli 1981 en de besluiten ter uitvoering ervan niet adequaat zijn ter bestrijding van zwerfvuil.

Artikel 6

Dit artikel heeft tot doel de gemeentelijke overheden in staat te stellen aanvullende reglementen uit te vaardigen om aldus op een meer efficiënte wijze te kunnen inspelen op bijzondere gebeurtenissen of specifieke omstandigheden, eigen aan de gemeente. Vanzelfsprekend is het niet geoorloofd in deze reglementen bepalingen op te nemen die strijdig zijn met de beperkingen van dit decreet. De in dit decreet opgenomen verplichtingen gelden als minimumverplichtingen.

Artikel 7

Dit artikel bakent het toepassingsgebied van het afvalstoffendecreet van 2 juli 1981 en van dit decreet nauwkeurig af en voorkomt aldus een dubbele en verschillende strafmaat.

Artikel 8

De Vlaamse Executieve krijgt ten hoogste één jaar de tijd om de nodige uitvoeringsmaatregelen te treffen.

M.-P. KESTELIJN-SIERENS

VOORSTEL VAN DECREET

Artikel 1

Dit decreet regelt een in artikel 107quater van de Grondwet bedoelde aangelegenheid.

Artikel 2

Onder zwerfvuil wordt verstaan elke stof of elk voorwerp dat als consumptiegoed of verpakkingsmateriaal weggegooid of achtergelaten wordt met de bedoeling zich ervan te ontdoen.

Artikel 3

Het is verboden zwerfvuil in wateren, of op gronden van het openbaar domein of op andermans privé-eigendom weg te gooien of achter te laten buiten de daartoe geëigende verzamelplaatsen of recipiënten. Het is verboden op onrechtstreekse wijze zwerfvuil te veroorzaken door na te laten in de nodige verzamelplaatsen of recipiënten te voorzien terwijl men door de uitoefening van een handelsactiviteit zelf de behoefte daartoe doet ontstaan.

Artikel 4

De bewoners of zij die het feitelijk gebruik of genot hebben van een onroerend goed, zijn verplicht erover te waken of te laten waken dat er geen zwerfvuil voorkomt op het voetpad of de strook gelegen tussen dit onroerend goed en de openbare weg. Eenzelfde verplichting geldt voor de eigenaars van leegstaande gebouwen of onbebouwde gronden.

De Vlaamse Executieve kan nadere regels vaststellen.

Artikel 5

Met een gevangenisstraf van één dag tot zeven dagen en met een geldboete van vijftientig frank tot 200 frank of met één van die straffen alleen, wordt gestraft hij die de voorschriften vastgesteld door of krachtens dit decreet overtreedt.

Artikel 6

De Gemeenteraad kan aanvullende reglementen uitvaardigen.

Artikel 7

§ 1. Aan artikel 5 van het decreet van 2 juli 1981 betreffende het beheer van afvalstoffen wordt een tweede lid toegevoegd dat luidt als volgt :

"Deze bepaling is niet van toepassing op het zwerfvuil, bedoeld in het decreet van [...] houdende maatregelen ter voorkoming en bestrijding van zwerfvuil."

§ 2. Aan artikel 6 van voornoemd decreet van 2 juli 1981 wordt een tweede lid toegevoegd dat luidt als volgt :

„Deze bepaling is niet van toepassing op het zwerfvuil, bedoeld in het decreet van [...] houdende maatregelen ter voorkoming en bestrijding van zwerfvuil.”

Artikel 8

De bepalingen van dit decreet treden in werking op de datum die de Vlaamse Executieve vaststelt en ten laatste één jaar na de bekendmaking ervan in het Belgisch Staatsblad.

M.-P. KESTELIJN-SIERENS

E. VANDEBOSCH
